

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 614
Tarih : 16.09.2015

2086

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKALIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımızın İçişleri Bakanı Sayın Selami Altınok tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96 ile 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Pervin Buldan

HDP Grup Başkan Vekili

Son günlerde Hakkari'nin Yüksekova; Diyarbakır'ın Sur, Silvan, Lice ve Şırnak'ın Cizre ilçesinde valiliklerce alınan sokağa çıkma yasakları, tamamen Anayasaya aykırı olup, TCK'nın 309. Maddesinde düzenlenen Anayasa'yı ihlal suçu teşkil etmektedir.

Şöyle ki; sokağa çıkma yasağının uygulanmasında yasal dayanak olarak esas alınan 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu m.11/C'; "İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindendir. Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır. Bu hususta alınan ve ilan olunan karar ve tedbirlere uymayanlar hakkında 66. madde hükmü uygulanır" şeklindedir.

Bu madde idareye asayiş ve güvenliğin korunması için önlem alma yetkisi vermekle beraber, bireylerin özgürlüklerini tümüyle ortadan kaldıracak ve kanunda tanımlanmamış olan bir "sokağa çıkma yasağı" gibi genel nitelikli sınırlama yapma yetkisi tanımaz.

Valiler aldıkları bu hiçbir yasal dayanağı olmayan "sokağa çıkma yasağı" kararları ile hak ihlallerinin artmasına, kolluk birimlerinin keyfi tutumlarının idari bir karar ile koruma altına alınmasına ve operasyonel faaliyetlere zemin hazırlamaktadırlar.

Nitekim Cizre'de yaşanan olaylar bu durumu tamamen doğrulamaktadır. 4 Eylül 2015 tarihinde Şırnak valiliği tarafından Cizre ilçesinde ikinci bir emre kadar sokağa çıkma yasağı ilan

edilmiş ve bu yasak 8 günü kesintisiz olmak üzere toplam 9 gün sürmüştür. Her türlü hukuk ihlalinin yaşandığı bu 9 günde aralarında 35 günlük bir bebeğin ve çocukların da bulunduğu 21 sivil kolluk güçlerince öldürülmüş, onlarcası sakatlanmış ve yaralanmış, birçok ev, işyeri ve araç taranarak ve bombalanarak ciddi tahribata uğramıştır. İlçede bir nevi tutuklu kalan insanlar en temel ihtiyaçları olan su ve yemek ihtiyaçlarını dahi karşılayamamış, hasta ve yaralılarını hastaneye ulaştıramamış, ölülerini gömemedikleri gibi derin dondurucularda muhafaza etmek zorunda kalmış ve her türlü iletişim kanallarından ve elektrikten mahrum bırakılmışlardır. Bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik en ufak bir girişim de keskin nişancılar tarafından vurulmakla sonuçlanmıştır.

Bu itibarla sokağa çıkma yasağı kararı alan Hakkari, Diyarbakır ve Şırnak valileri hem kaynağını kanundan almayan bir yetkiyi kullandıkları, hem de bu yetkiyi kullanmaktan kaynaklı her türlü hukuksuzluğa ortam yarattıkları için suç işlemişlerdir. Çünkü özellikle böylesi uzun süreli sokağa çıkma yasakları, aslında temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması değil askıya alınması anlamına gelmektedir. Ancak olağanüstü hal ve sıkıyönetim dönemlerinde uygulanabilecek olan sokağa çıkma yasağı Anayasaya dayandığı halde "hukukilik" bakımından tartışmalı iken, herhangi bir yetkiden söz etmeyen kanuna dayanılarak verilen "sokağa çıkma yasağı"nın hukukiliğinden söz etmek bile anlamsızdır.

Son olarak, bir an için valinin böyle bir karar alabileceği varsayılsa bile bu karara uymamanın yaptırımını aynı kanunun 66. Maddesine göre; yüz TL idari para cezasıdır. En ağır durumda verilecek ceza üç aydan bir yıla kadar hapis cezasıdır. Oysa sokağa çıkma yasağı alınan bölgelerde henüz yargılama dahi yapılmadan, sokağa çıkanlar infaz edilmektedir.

Buna bağlı olarak;

- 1- Son dönemlerde belli bölgelerde alınan sokağa çıkma yasakları ile ilgili olarak Bakanlığınızın herhangi bir emir veya talimatı olmuş mudur? Olmuşsa, bu talimatın yasal dayanağı nedir?
- 2- Dünyanın hiçbir yerinde kesintisiz olarak bu kadar uzun süreli bir sokağa çıkma yasağı kararı verilmemişken, İl İdaresi Kanunu m.11/C' de genel hatlarıyla belirtilen valilerin ödev ve görevleri içerisinde sadece olağanüstü hal ve sıkıyönetim dönemlerinde öngörülen "sokağa çıkma yasağı" kararı alma yetkisi, maddenin lafzına bakılarak hangi kısmına dayandırılarak alınmıştır?

- 3- Yukarıda da özce açıklandığı üzere kanunda açık bir şekilde belirtilmedikçe sadece genel bir yorumlama üzerinden valilerin keyfi olarak tüm temel hak ve hürriyetleri askıya alma sonucunu yaratan “sokağa çıkma yasağı” kararı almasını ne şekilde değerlendiriyorsunuz?
- 4- Yasak sonucu adı geçen bölgelerdeki insanlara uygulanan insanlık dışı muameler ve mahrumiyetlerle ilgili uygulama süresince Bakanlığınızın bilgisi olmuş mudur? Bu uygulamalarla ilgili olarak Anayasaya göre de suç olarak sayılan “kanunsuz emir”leri uygulayan ve hatta emre dahi gerek duymadan keyfi olarak hak ihlalleri yapan kolluk kuvvetleri hakkında nasıl bir tasarrufta bulunmayı öngörmektesiniz?
- 5- Bakanlığınızın bu konuda herhangi bir talimatı yoksa dahi, valiler tarafından alınan ve yasal hiçbir dayanağı olmayan “sokağa çıkma yasağı” kararları ve bu kararı almaktan dolayı oluşan her türlü hukuksuzluk ve hak ihlalleri hakkında bir inceleme başlatması ve sonucunu adli ve idari makamlara intikal ettirmesi gerekmez mi?
- 6- TCK’nın 309. Maddesinde “.....Anayasanın öngördüğü düzenin fiilen uygulanmasını önlemeye teşebbüs edenler ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılır” şeklindedir. Yasal hiçbir dayanağı olmadan “sokağa çıkma yasağı” kararı alan valiler, TCK’ya göre açıkça suç işlemişlerdir. Bu nedenlerle Hakkari valisi Yakup Canbolat, Diyarbakır valisi Hüseyin Aksoy ve Şırnak valisi Ali İhsan Su’yu görevinden almayı düşünüyor musunuz?
- 7- 12 Eylül Dönemi de dahil olmak üzere, şimdiye kadar kesintisiz olarak en uzun sokağa çıkma yasağı ne zaman alınmıştır? 2015 yılı içerisinde sokağa çıkma yasağı ilan edilen bölgeler hangileridir ve yasak süresince bu bölgelerde kaç kişi hayatını kaybetmiştir?